

SAMENLEVEN

In Vlaanderen heeft 1 op de 5 inwoners een migratieachtergrond. Het gaat dan om personen met een huidige buitenlandse nationaliteit of buitenlandse geboortenationaliteit, maar ook om personen met minstens één ouder met een buitenlandse geboortenationaliteit. In sommige steden heeft zelfs een meerderheid van de kinderen van 0 tot 5 jaar een migratieachtergrond. Maar doorheen de jaren is dezelfde diversiteit aan het uitwaaiëren naar de rest van Vlaanderen. De grote meerderheid van mensen met migratierechts is in ons land geboren en opgegroeid. Vaak gaat het al over de derde of zelfs vierde generatie. Ze zijn allen burgers van onze Vlaamse samenleving, met alle rechten en plichten die daarmee gepaard gaan. Toch worden ze in de praktijk nog te vaak geconfronteerd met discriminatie. Tegelijk zijn er nog steeds mensen met migratierechts die geen aansluiting willen vinden bij de grondwaarden van onze Vlaamse samenleving. We leven teveel naast en niet met elkaar. Deze sluimerende segregatie werkt vooroordelen in de hand, zorgt voor gettovorming en versterkt wederzijds wantrouwen. Dit verhindert de uitbouw van één inclusieve, gedeelde Vlaamse gemeenschap.

Dit stelt onze samenleving voor grote en nieuwe uitdagingen. De opdracht die voor ons ligt, is om een gemeenschap te vormen waarin iedereen zichzelf kan zijn dankzij gedeelde spelregels die ons verbinden. We willen zoveel mogelijk harten voor ons maatschappijmodel veroveren, gebaseerd op wederzijds engagement. Iedereen heeft gelijke rechten, maar ook gelijke plichten. We verwachten dat iedereen volgens zijn mogelijkheden bijdraagt aan de samenleving. We hebben immers elk talent nodig om mee te bouwen aan een Vlaamse samenleving en een gedeelde toekomst. Maar we stellen ook duidelijke grenzen die worden bepaald door de rechtsstaat en de fundamentele grondwaarden die eraan ten grondslag liggen.

Mensen hebben verschillende achtergronden, overtuigingen en leef- en denkwijzen. Die gelaagde identiteit en de manier waarop we ze beleven maakt elk van ons uniek. Tegelijk is er ook een gedeelde Vlaamse identiteit, die ons allen bindt. Deze identiteit evolueert door de inbreng van elk van ons. We maken duidelijk welke de basisspelregels van onze gemeenschap zijn. Want net door vast te houden aan een gedeelde sokkel van verlichte normen en waarden, kunnen we aan iedere persoon ruimte geven zonder dat dit de rechten en vrijheden van burgers bedreigt of de samenleving uiteenrafelt. Daarom ook ontwikkelen we een beleid dat segregatie tegengaat. Alleen door met en niet naast elkaar te leven ontstaat gedeeld burgerschap. Het louter terugplooiën op de eigen etnisch-culturele groep belemmert een gedeelde Vlaamse samenleving, net omdat er zo weinig onderling contact is.

Onze rechtsstaat staat niet ter discussie. Geen enkele religie of levensbeschouwing staat boven de wet en de fundamentele beginselen die aan onze rechtsstaat ten grondslag liggen, zoals de scheiding der machten, de neutraliteit van de overheid, de scheiding van kerk en staat, het non-discriminatiebeginsel, ... De gelijkheid en individuele vrijheid op het vlak van gender, seksuele geaardheid en levensbeschouwing zijn niet onderhandelbaar. We verwachten dat iedereen onze rechten, plichten en vrijheden erkent en naleeft.

De Vlaamse Regering wil een robuust beleid ontwikkelen dat streeft naar een harmonieuze samenleving waarin kansen centraal staan, waarbij iedereen bijdraagt aan onze samenleving en bouwt en vormgeeft aan het Vlaams burgerschap. Dat veronderstelt acties op verschillende beleidsdomeinen. Op die manier creëren we een Vlaamse gemeenschap waarvan iedereen een volwaardig burger kan zijn en die stoelt op een gedeelde sokkel van verlichte normen en waarden. De overheid kan dit echter niet alleen. Alle krachten in de samenleving moeten worden geactiveerd en aangesproken, ook die van individuele burgers, bedrijven, verenigingen en kennisinstellingen.

Nederlands als voertaal en de Verlichtingswaarden als gedeelde sokkel

De Nederlandse taal verbindt ons allen. Welke taal iemand thuis ook spreekt, de gemeenschappelijke taal die we allemaal (moeten) begrijpen en spreken, is het Nederlands. **Nederlands biedt ook kansen.** Wie Nederlands spreekt, begrijpt en leest, kan zich informeren, heeft meer kansen op tewerkstelling, heeft toegang tot vorming en onderwijs, kan deelnemen aan publiek debat, ... Kortom, een goede kennis van het Nederlands verhoogt de zelfredzaamheid van mensen.

In subsidiereglementen en samenwerkingsovereenkomsten van de Vlaamse overheid met derden wordt een **Nederlands-clausule** opgenomen (actief gebruik van het Nederlands, minstens in communicatie naar het publiek). De Vlaamse overheid zorgt er voor dat ook lokale besturen deze clausule toepassen.

De Vlaamse overheid wil de diversiteit van het personeel aanmoedigen. Bij de Vlaamse overheid moeten veel mensen met veel verschillende visies kunnen werken. Maar de uiterlijke tekenen van die persoonlijke overtuiging kunnen niet worden getoond bij rechtstreeks klantencontact. Dan staan neutraliteit van de dienstverlening en respect voorop. Uiterlijke symbolen van levensbeschouwelijke, religieuze, politieke of andere overtuigingen worden bij rechtstreeks klantencontact niet gedragen. Niet alleen moet dat elke schijn van partijdigheid vermijden. Tevens moet dit het draagvlak voor een divers

personeelsbeleid als afspiegeling van een divers Vlaanderen bij personeel en bevolking vergroten.

In het provinciaal en het gemeenschapsonderwijs zorgen we voor de levensbeschouwelijke neutraliteit voor leerkrachten en leerlingen. Voor het vrij onderwijs en dat van steden en gemeenten geldt de autonomie.

In de lerarenopleiding besteden we meer aandacht aan leren **omgaan met diversiteit in de klas**.

We staan hebben respect voor religies en niet-confessionele levensbeschouwingen, voor zover zij een scheiding tussen staat en levensbeschouwing erkennen en naleven en **elke vorm van religieus of ideologisch geïnspireerd geweld verwerpen**.

Met de Vlaamse **interlevensbeschouwelijke dialoog** bieden we geloofsgemeenschappen en seculiere levensbeschouwingen een forum waar ze onderling en met de overheid in gesprek kunnen gaan. Bij conflicten en spanningen verwachten we dat de vertegenwoordigers van de religies en levensbeschouwingen hun morele autoriteit aanwenden om tot verzoening, begrip en samenwerking op te roepen. We gaan met hen ook de dialoog aan om diversiteit in al haar facetten aanvaardbaar en bespreekbaar te maken. Met name in een samenleving die steeds diverser is, is het cruciaal dat we onze verworvenheden beschermen en het draagvlak ervoor versterken.

De vrijheid van religie en levensbeschouwing moet een vrijheid blijven, zonder risico op represailles wanneer men voor een religie of levensbeschouwing kiest, overstapt naar een andere religie of levensbeschouwing of een religie of levensbeschouwing verlaat. Elke persoon moet het recht hebben om afstand te doen van zijn of haar religie of levensbeschouwing. **We onderzoeken welke initiatieven in Vlaanderen genomen kunnen worden voor personen die in een situatie verkeren waarin dit niet evident is.**

We creëren een duidelijker kader voor de **erkenning van lokale geloofsgemeenschappen**. Er komen striktere regels, onder andere op vlak van financiering en buitenlandse inmenging, en het palet aan sanctioneringsmogelijkheden breiden we uit. Lokale geloofsgemeenschappen die willen erkend worden en de bijbehorende financiering wensen te ontvangen, moeten ook een wachtperiode van vier jaar met gunstig gevolg doorlopen hebben.

Naar aanleiding van de **erkenning van scholen** maken we werk van een strikte naleving van de voorwaarden in het bijzonder wat de toepassing van de grond- en mensenrechten betreft (zoals vervat in o.a. het IVRK en EVRM). Een school kan enkel erkend of gesubsidieerd worden na formele goedkeuringsbeslissing van de Vlaamse Regering. Het principe van de automatische erkenning vervalt op alle niveaus.

We evalueren, versterken en breiden het bestaande **protocol tussen de Staatsveiligheid en het beleidsdomein Onderwijs** uit, met daarbij bijzondere focus op gegevensdeling en informatieverstrekking, onder meer in de context van radicalisering, veiligheid van de staat en (problematische en/of buitenlandse) financiering van de nieuw te erkennen school.

De Onderwijsinspectie zal de komende vijf jaar meer focussen op individueel en collectief huisonderwijs. De **controle op het (collectief) huisonderwijs**, de zogenaamde privéscholen, wordt strakker door de onderwijsinspectie steeds de controles te laten uitvoeren op de leslocaties waar het collectief huisonderwijs plaatsvindt. De onderwijsinspectie dient tevens een beoordeling te maken over de scholen zelf i.p.v. enkel controle op de individuele leerling.

Uitsluiting voorkomen, samenleven bevorderen

Het Vlaamse integratiebeleid wil mensen niet aanspreken op hun etnisch-culturele herkomst, maar streeft integendeel naar een inclusieve samenleving. Initiatieven die zich terugplooien op etnisch-culturele afkomst en segregatie in de hand werken, worden daarbij niet meer gesubsidieerd vanuit de Vlaamse overheid.

De erkenning van de huidige participatieorganisatie loopt af in 2020. De Vlaamse overheid sluit een samenwerkingsovereenkomst met duidelijke doelstellingen af met een participatieorganisatie die expertise bundelt m.b.t. inclusie van mensen met een buitenlandse herkomst. Deze netwerkorganisatie adviseert overheid, bedrijven en middenveld.

Buurtbewoners mee verantwoordelijk maken voor de zorg voor 'hun' plek kan een belangrijke sleutel zijn om samenlevingsproblemen te voorkomen. We stimuleren lokale besturen om hun burgers op wijk- en straatniveau te laten samenwerken aan **netheid en veiligheid**. Duidelijke afspraken hierover bevorderen het samenleven in de wijk.

De **ouderlijke verantwoordelijkheid** wordt sterker in beeld gebracht, onder meer ten aanzien van de schoolloopbaan van kinderen. Dit vertaalt zich onder meer naar de aanwezigheid op oudercontactdagen en samenwerking met welzijns- en justitiële organisaties. Gezinnen waarin de relatie tussen ouder en kind ernstig onder druk staat, worden begeleid.

De expertise rond het inzetten van een lokaal fijnmazig netwerk en het werken rond **positieve identiteitsvorming** wordt verankerd en Vlaanderen-breed ingezet, in het bijzonder in het tegengaan van gewelddadige radicalisering en het versterken van inclusie.

We blijven **elke vorm van discriminatie bestrijden**. We gaan verder in op de ingeslagen weg van sensibilisering, zelfregulering door de sectoren, opleiding en gerichte controles. Specifiek voor wat betreft de aanpak van discriminatie op de private huurmarkt, wordt de afgesloten convenant anti-discriminatie met de verhuurdersorganisaties op het einde geëvalueerd door alle ondertekenende partijen. Indien de evaluatie negatief zou zijn, bekijken we welke bijkomende stappen we moeten nemen.

Activering stimuleren

We proberen zoveel als mogelijk **in contact te komen met inactieven** – al dan niet uitkeringsgerechtigd – die omwille van taal-, culturele, huishoudelijke en/of andere redenen zich niet op de arbeidsmarkt begeven. Met het oog op activering en op maatschappelijke integratie werken we de drempels weg die hen er van weerhouden aan het werk te gaan, en dit door het aanbieden van een realistisch loopbaanperspectief en het zichtbaar maken van hun competenties.

Werk is dé sleutel tot integratie en participatie. Men bouwt een sociaal netwerk uit en levert een bijdrage aan de samenleving. We hebben ook bijzondere aandacht **voor vrouwen met een migratieachtergrond**, een groep van wie de tewerkstellingsgraad bijzonder laag is. De VDAB werkt hiervoor een aangepaste strategie uit. Ook andere vrouwen in een kwetsbare situatie worden in dit kader niet vergeten.

De streefcijfers ondersteunen het **diversiteitsbeleid van de Vlaamse overheid**. Waar nodig zullen bijkomende maatregelen genomen worden.

De vele geslaagde voorbeelden van harmonieus samenleven (bv. op de werkvloer, in de vrijetijdsbesteding, maar ook in dagdagelijkse zaken) willen we sterker onder de aandacht brengen. De Vlaamse overheid **bundelt** daarom **goede praktijken** en stelt deze ter beschikking

van lokale besturen en middenveld. Versnippering in overheidsondersteuning gaan we tegen, maar we geven kansen aan nieuwe veelbelovende initiatieven. We streven naar meetbare impact.

INBURGERING EN INTEGRATIE

Uitdagingen en visie

Het Vlaams inburgeringsbeleid legt de nadruk op economische en maatschappelijke zelfredzaamheid, de snelle verwerving van de Nederlandse taal en het zich eigen maken van de gedeelde normen en waarden van de publieke Vlaamse cultuur. Met ons inburgeringsbeleid nodigen we nieuwkomers uit om een actieve bijdrage te leveren aan de Vlaamse samenleving.

Daarnaast ontwikkelen we een breder integratiebeleid dat segregatie tegengaat. Alleen door met en niet naast elkaar te leven ontstaat gedeeld burgerschap. Het louter terugplooiën op de eigen etnisch-culturele groep belemmert een gedeelde Vlaamse samenleving, net omdat er zo weinig onderling contact is.

Concrete voorstellen

Het Vlaams **inburgeringsbeleid bestaat inmiddels reeds 15 jaar**. Vlaanderen is hierbij steeds een voortrekker geweest. Vandaag gaan we een nieuwe fase in waarbij we met ons beleid willen inspelen op de noden en uitdagingen van de 21ste eeuw. Onze aandacht gaat daarbij uit naar zowel de doelgroep als de inhoud van het inburgeringstraject, met een sterke focus op onze pluralistische rechtstaat, basisinzicht in onze samenleving, haar werking en haar geschiedenis (Vlaamse canon), met aandacht voor de waarden van de Verlichting, zoals vervat in de Grondwet en internationale mensenrechtenverdragen, bv. gelijkheid man-vrouw, scheiding van kerk en staat, respect voor seksuele diversiteit, het non-discriminatiebeginsel,...

Doelgroep:

- Alleen personen die zijn ingeschreven in het vreemdelingen- of bevolkingsregister krijgen toegang tot de inburgeringscursus.